

Skýrsla um viðræður ríkisstjórnarinnar,
Alþýðusambands Íslands og
Vinnuveitendasambands
Íslands um verðbólgu og kjarabætur fyrir
verkafólk

Bjarni Benediktsson – Stjórnmaál – Forsætisráðherra – Kjaramál

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmaálamaðurinn
Askja 2-30, Örk 2

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Undanfarnar vikur hafa farið fram viðræður á milli ríkisstjórnarinnar, Alþýðusambands Íslands og Vinnuveitendasambands Íslands. Ræddar hafa verið leiðir til stöðvunar verðbólgu og til kjarabóta fyrir verkafólk. Þessar viðræður hafa nú leitt til samkomulags um þau atriði, sem hér fara á eftir, og mæla aðilar með því, að samningar milli verkalyðsfélaga og vinnuveitenda séu nú gerðir á þeim grundvelli.

I. Verðtrygging kaupgjalds.

1. Ríkisstjórnin beitir sér fyrir því, að verðtryggingu kaupgjalds sé komið á með lagasetningu. Verðtryggingin sé miðuð við vísitölu framfærslukostnaðar í Reykjavík. Þó nái verðtryggingin ekki til hækkunar þeirrar vísitölu, sem stafar af hækkun á vinnulið verðgrunns landbúnaðarafurða vegna breytinga á kauptöxtum eða vegna greiðslu verðlagsuppbótar á laun.
2. Reiknuð sé út sérstök kaupgreiðsluvísitala fjórum sinnum á ári, miðað við þann 1. febrúar, 1. maí, 1. ágúst og 1. nóvember. Þessi vísitala sé miðuð við sama grundvallartíma og núverandi vísitala (marz 1959).
3. Kaup breytist samkvæmt hækkun kaupgreiðsluvísitölnunnar frá því, sem hún var 1. maí 1964. Þessar breytingar fari fram ársfjórðungslega mánuði eftir að kaupgreiðsluvísitalan hefur verið reiknuð út,

þ.e. 1. marz, 1. júní, 1. september og 1. desember. Kaup breytist með hverri hækkun eða lækkun vísitölunnar um eitt stig eða meira.

4. Aðilar samkomulagsins mæla með því við Kauplagnefnd og Hagstofuna, að hafin sé endurskoðun grundvallar vísitölu framfærslukostnaðar. Nýr vísitölugrundvöllur taki því aðeins gildi á samkomulagstímabilinu, að samkomulag sé um það á milli aðila.

II. Viku- og mánaðarkaup verkafólks í samfelldri vinnu.

Verkalýðsfélög og vinnuveitendur semji um, að verkafólki, sem unnið hefur sex mánaða samfellda vinnu hjá sama vinnuveitanda, verði greitt óskert vikukaup, þannig að samningsbundnir frídagar, aðrir en sunnudagar, séu greiddir.

Með samfelldri sex mánaða vinnu er átt við, að unnið hafi verið hjá sama vinnuveitanda full dagvinna í sex mánuði, enda jafngildi fjarvistir vegna veikinda, slysa, orlofs, verkfalla eða verkþanna fullri vinnu. Sama gildir um daga, sem falla úr, t.d. í fiskvinnslu, vegna hráefnisskorts eða sambærilegra orsaka.

Það jafngildir samfelldri vinnu, ef unnið hefur verið í árstíðabundinni vinnu samtals í sex mánuði hjá sama vinnuveitanda á undanfórnum tveimur árum. Slík árstíðabundin vinna skal þó því aðeins tekin til greina, að unnið hafi verið samfellt yfir heil athafnatímabil (vertíðir).

III. Breyting eftirvinnutíma og eftirvinnuálags.

Verkalýðsfélög og vinnuveitendur semji um, að tillaga Vinnutímanefndar í álitni nefndarinnar, dags. 21. maí 1964, um samræmingu eftirvinnutíma og álags á eftirvinnukaup hjá verkamönnum, verkakonum og iðnverkamönnum taki gildi, en hún er á þá leið, "að eftirvinna skuli teljast fyrstu 2 klst. eftir að dagvinnu lýkur, þannig að 15 mínútur af henni falli niður. Greiddur kaffitími sé látinn standa óbreyttur. Eftirvinnuálag lækki í 50%. Nætur- og helgidagakaup standi óbreytt í krónutölu, þannig að hlutfallstengsli þess við dagvinnukaup rofni um sinn".

Jafnframt sé dagvinnukaup hækkað þannig, að tekjur verði óbreyttar þrátt fyrir styttingu vinnutímans um stundarfjórðung og lækkun eftirvinnuálags.

Ríkisstjórnin mun nú þegar beita sér fyrir lagasetningu um lengingu orlofs verkafólks úr 18 dögum í 21 dag sem svarar hækkun orlofsfjár úr 6% í 7%.

Þá mun ríkisstjórnin beita sér fyrir því, að lög-gjöf verði sett um vinnuvernd, þegar tillögur í því efni liggja fyrir frá Vinnutímanefnd. Einnig verði haldið áfram athugunum og undirbúningi að frekari styttingu vinnutíma.

IV. Húsnæðismál.

Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir ráðstöfunum til úrlausnar í húsnæðismálum, er hafi þann tilgang annars vegar að létta efnalitlum fjölskyldum að eignast íbúðir, en

hins vegar að tryggja nægar og stöðugar íbúðabyggingar í landinu. / Í þessu skyni mun ríkisstjórnin tryggja eftirfarandi:

- 1) Aflað verði á þessu ári og á fyrri hluta næsta árs 250 millj. kr. til þess að mæta þeim umsóknum, sem lágu óafgreiddar hjá Húsnæðismálastjórn 1. apríl sl. Húsnæðismálastjórn ákveður upphæðir þessara lána og setur reglur um uppgjör fyrri skuldbindinga sinna.
- 2) Frá og með árinu 1965 verði komið á kerfisbreytingu íbúðalána, þannig að tryggt verði fjármagn til þess að veita lán til ákveðinna tölu íbúða á ári, og verði loforð fyrir lánunum veitt fyrirfram. Fyrstu árin verði þessi lán ekki færri en 750 og lánsfjárhæð út á hverja íbúð ekki lægri en 280 þús. kr. eða $\frac{2}{3}$ kostnaðar, hvort sem lægra er. (Lánin greiðist að hálfu að hausti, en að hálfu næsta vor). Þessi tala sé við það miðuð, að tryggð verði bygging 1500 íbúða á ári, er síðan fari smáhækkandi í samræmi við áætlanir um þörf fyrir nýjar íbúðir. Telji Húsnæðismálastjórn það æskilegt, getur hún fækkað lánunum á árinu 1965 samkvæmt nýja kerfinu, enda bætist þá samsvarandi upphæð við það fé, sem til ráðstöfunar verður samkvæmt lið 1) hér að framan.

3. Hluta þess fjár, sem Byggingarsjóður hefur til umráða, verði varið til viðbótarlána umfram þær 280 þús. kr. á íbúð, sem að framan getur, til að greiða fyrir íbúðabyggingum efnalítilla meðlima verkalýðsfélaga. Húsnæðismálastjórn ákveður lán þessi að fengnum tillögum frá stjórn þess verkalýðsfélags, sem í hlut á. Í þessu skyni skal varið 15-20 millj. kr. árlega.

4. Jafnframt mun ríkisstjórnin beita sér fyrir öflun lánsfjár til byggingar verkamannabústaða.

Eftirfarandi atriði eru forsendur fyrir því, að ríkisstjórnin taki á sig skuldbindingar þær, sem að ofan getur:

- a) Lagður verði á launagreiðendur almennur launaskattur að upphæð 1% af greiddum vinnulaunum og hvers konar atvinnutekjum öðrum en tekjum af landbúnaði. Renni skatturinn til Byggingarsjóðs ríkisins sem stofnfjárframlag.
- b) Til viðbótar við launaskattinn og það eigið fé, sem Byggingarsjóður þegar ræður yfir, mun ríkisstjórnin tryggja honum 40 millj. kr. nýtt stofnframlag á ári með framlagi úr ríkissjóði, álagningu nýs skatts á fasteignir eða með öðrum hætti.
- c) Svo verði frá gengið, að ríkisframlag til Atvinnuleysisstryggingasjóðs gangi árlega til kaupa á íbúðalánabréfum hins almenna veðlánakerfis.

- d) Komið verði á nýju kerfi íbúðalána fyrir lífeyrissjóði til samræmis við þær reglur, sem gilda um lán Húsnæðismálastjórnar.

Til þess að þessar aðgerðir nái tilgangi sínum og hið nýja veðlánakerfi geti byggt sig upp með öruggum hætti og hægt verði að lækka vexti og haga lánskjörum í samræmi við greiðslugetu alþýðufjölskyldna, verði tekin upp vísitölubinding í öllum íbúðalánum. Er þá gert ráð fyrir því, að lánskjör á íbúðalánum verði þannig, að lánin verði afborganalaus í eitt ár og greiðist síðan á 25 árum með 4% vöxtum og jöfnum árgreiðslum vaxta og afborgana. Full vísitöluuppbót reiknist síðan á þessa árgreiðslu.

V. Önnur atriði.

Samkomulagið um þau atriði, sem að framan greinir, er háð því skilyrði, að samningar náist á milli verkafélagsfélaga og vinnuveitenda, er gildi til ekki skemmri tíma en eins árs og feli ekki í sér neina hækkun grunnlauna á því tímabili.

5. Júní 1964